

TÄNK PÅ VILODAGEN

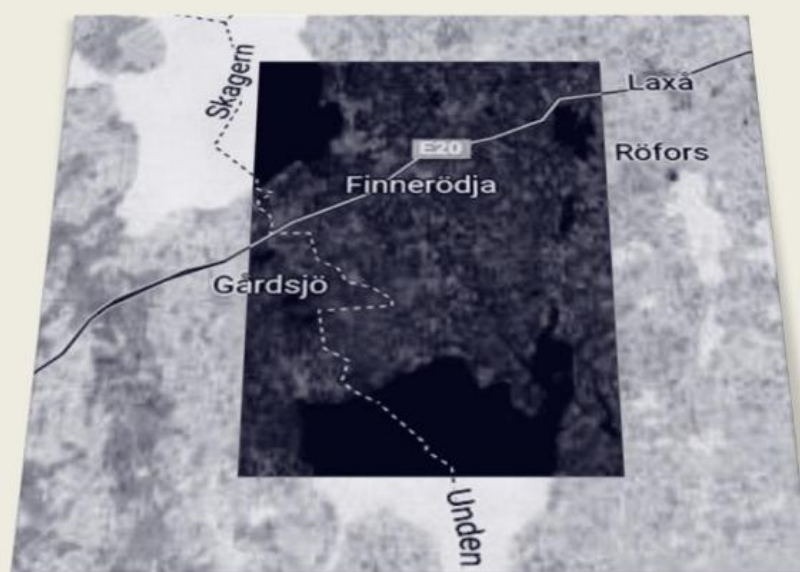

En berättelse om människors framgångar
och tillkortakommanden

Alf Gunnarson

MMXXII

SKAGUNDA

Den fiktiva socknen Skagunda bredde ut sig mellan sjöarna Skagern och Unden.

Häradet hette Vadsbo, länet Skaraborg och landskapet Västergötland.

Där bodde på 1940- talet cirka tvåtusen personer.

ÅTERKOMMANDE PERSONER

Hemmason, ensam arvtagare till en stor lantgård: Karl *Erik* Nilsson (26). Hans maka: Lisa *Maria* Eriksson (23), kommen från Hova socken. De lever i eget hushåll på Eriks föräldragård i en flygelliknande byggnad. Eriks föräldrar: Nils Svensson (60) och Anna, född Olsson (56). Gården är dubbelt så stor som grannarnas, i en by som heter Skagabol. De har en dräng som heter Manfred (48).

Eriks närmaste barndomsvänner: Gunnar Magnusson (24) och Bertil Andersson (27), båda ogifta och alla tre musikaliskt överbegåvade.

Nils Svensson är ordförande i den lokala Missionsförsamlingen, med ett falurödfärgat Missionshus som kallas Skagalund, mitt i byn Skagabol.

Det finns även en Filadelfia- församling (Pingstvännen) på samma trakt. Deras svartmålade Kapell med grönmålade knutar, fönsterbräder och dörrar ligger en dryg kilometer från Skagalunds Missionshus.

Pastor P. i Missionsförsamlingen är en man med talets gåva och ifrågasatt moral.

Handlingen börjar på våren 1946.

NÅGOT OM SOCIALA MÖNSTER MED MERA

Pojkar och flickor eller töser kallades man upp till en ålder av cirka sjutton år. Därefter hette båda könen ungdomar fram till trettioårsåldern. Då befordrades manliga ungdomar till karlar och kvinnliga till fruntimmer. Det var inte förbjudet att tala om vuxna som män och kvinnor. En fruntimmerskarl var inte en blandning av kvinna och man. Det var en man som visade tydliga tecken på att gilla fruntimmer, samtidigt som han hade framgång i sina försök att hitta den rätta. Karlfruntimmer som begrepp fanns inte. Som företeelse var det dock en realitet.

Dubbeltydigt var det att tala om vissa mindre sjöar, där det låg en gård vid sjön ifråga, vilken hette som sjön. Ett exempel: Karl i Visjön, Anna i Visjön och Karin i Visjön. De bodde på gården, inte i sjön. Ett annat exempel: Vallsjöns folk både bodde och badade i Vallsjön.

Ett hushåll bestod i de flesta fall av ett gift par, med eller utan barn, men det var också vanligt med andra former, såsom två eller flera syskon som bodde tillsammans. Enstaka ensamhushåll fanns även, i så fall oftast med en ensam ungdolk i hushållet. Det fanns inget motsvarande kvinnligt epitet. Med andra ord: ingen sa ungdolkfruntimmer.

Och det hände sig vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivas. Detta var den första skattskrivningen, och den hölls, när Kvirinius var landshövding över Syrien. Då färdades alla var och en till sin stad, för att låta skattskriva sig. Så gjorde ock Josef; och eftersom han var av Davids hus och släkt, for han från staden Nasaret i Galileen upp till Davids stad, som heter Betlehem, i Judeen, för att låta skattskriva sig jämte Maria, sin trolovade, som var havande. Medan de voro där, hände sig att tiden var inne, då hon skulle föda. Och hon födde sin förstfödde son och lindade honom och lade honom i en krubba, ty det fanns icke rum för dem i härbärget.

(Lukas- evangeliet, 1917 års bibelöversättning).

Det var måndag och det var vårkänsla i luften. Termometern visade redan plus fem grader och det kunde kanske bli tvåsiffrigt fram på dagen. Det kommer säkert att vara barmark till påsk, tänkte Erik Nilsson, medan han parkerade den gamla Opeln framför storstugans finingång. Han och föräldrarna, Nils (Nisse) och Anna Svensson, skulle ut på en biltur. Det var en viktig affär i görningen. Under det stora kriget hade Opeln stått oanvänd i ett vagnsskjul i nästan fem år, eftersom det inte funnits bränsle att köpa för privatpersoner. Nu var ju kriget till ända men bensin var fortfarande bristvara och det hade varit få resor med bilen. Men nu skulle det bli en tur till staden för att kolla bilutbudet.

Den gamla Opeln hade rullat nästan tiotusen mil, så den hade gjort sitt, i alla fall hos familjen Svensson i Skagabol. Eriks maka, Anna Maria, skulle stanna hemma och hålla ett öga på drängen Manfred och kreaturen. Hon hade varit till staden en dag veckan före och köpt sig en vårulster, så hon var inte sugen på att följa med, sa hon och fick tyst medhåll av de andra i familjens två generationer Svensson.

Svenssons var lite förmer än de andra sju gårdarna i byn i kraft av större areal, fler kreatur, större skördar, fler mjölkklittrar att leverera till mejeriet och fler timmerstockar att sälja. Gården var i själva verket dubbelt så stor som de andra men i sådana mått var det ingen som tänkte vare sig hos Svenssons eller hos grannarna.

Nils Svensson var ordförande i den lokala Missionsförsamlingen och det gav honom visst status, som smittade av sig på hustrun, möjligen även på sonen och mindre på sonhustrun. Svenssons är präktiga människor, kunde man höra någon säga och då nickades det medhåll av både kvinnor och män som hörde uttalandet.

Klockan halv nio skulle det bära iväg och så skedde. Punktlighet var en dygd, sa man på trakten och Nils Svensson var något av ett föredöme även på den punkten. En måste passa tiden, sa han. Hur skulle det se ut, om jag körde iväg mina mjölkflaskor till mjölkbordet en kvart över åtta, när mjölkbilen redan gått förbi klockan åtta? Nej, de talar om akademiska kvartar och sådant, har jag hört. Men det är inget som passar oss bönder. Vi har inte råd att försova oss.

Erik hade körkort, så det föll sig naturligt att han körde, medan fadern satt bredvid honom och intalade sig att inte komma med några råd ifråga om hastighet, trafikregler och annat. Modern hade baksätet för sig själv och hon lät herrarna hållas, när de kommenterade än det ena, än det andra, som dök upp utefter vägen. Hon tänkte uträtta sina egna ärenden i staden medan maken och sonen ägnade sig åt bilaffärer. Hon höll hårt i sin handväska även under resan. Det var mera en vana än oro över att någon skulle rycka väskan ur hennes händer och fly med sedlarna i hennes penningpung. Risker att så skulle ske, där jag sitter nu, är nog obefintlig, tänkte hon och släppte greppet om handväskan och rättade till hatten (hon kunde faktiskt ha lagt hatten bredvid sig i sätet). Nils och Erik var inbegripna i ett lågmält samtal som dränktes i motorns buller men det hindrade inte mor Anna att nu flika in:

- Jag vill ha en grön bil!
- En grön. Varför det? frågade Nils och vände sitt ansikte mot henne.
- Det är snyggt, tycker jag. Jag såg en i Husmodern som var mossgrön.
- Det är nog så, förstår du, att en får ta den färg en får, troligen svart.
- Svart är en utmärkt färg på begravningsbilar, anmärktes från baksätet.
- Vad var det för märke på den där bilen i Husmodern, frågade Erik.
- Märke? Inte såg jag något märke på den. Den verkade ny och fräsch.

Sonen skakade lätt på huvudet och lät frågan bero.

- Om vi ska ha råd med en Volvo, blir den allt svart, sa Nils. Svart som sot.
- Usch då! Tänk om han ryker in. Anna skrattade.
- Han ryker inte in och under alla förhållanden ska det bli skönt att bli av med den här rishögen från Hitler-land. Det har varit en skam att ha den i sin ägo under de här åren.
- Är den här - vad heter den nu - Opeln - Kapten - - är den alltså gjord i Tyskland?
- Det är den, sa Nils och Erik nickade försiktigt medhåll.
- Men Volvon då? Från vilket land kommer den?
- Sverige. Sverige, Far och son svarade samtidigt.

- Jasså, på det viset. Det visste jag faktiskt, sa Anna och öppnade sin handväska, tog fram en liten fickspegel och kollade om hon såg så pass anständig ut att hon kunde ge sig ut på shoppingtur i staden.

Anna blev avsläppt vid Nya Torget och hon inledde sin stadsvandring med att gå på Kondis. Hon älskade att besöka sådana ställen. Att stå framför ett inglasat och välsorterat utbud av bakverk gav henne en känsla av frihet. Det kändes lyxigt och så pass mycket i den vägen kunde hon unna sig, tänkte hon och beställde kaffe med wienerbröd och en bakelse. Det blev lite tidigt elva- kaffe den måndagen, Punktlighet åt det hållet är inget att sträva efter, tänkte Anna. Man är väl anpassningsbar. Hon lät sig väl smaka.

Nils och Erik åkte till bilfirman och tillbringade ett par timmar där. De kollade begagnade bilar (bara för skojs skull) och nya. Nils visste vad han ville ha: en Volvo P4 444 och när det blev deras tur att förhandla med bilförsäljaren, pratades det fram och tillbaka nästan en hel timme, innan man var överens om en affär. Den gamla Opel var i princip värdelös, menade försäljaren men bara för att visa sin allra som mest generösa sida, kunde han värdera den till sexhundra kronor, vilket råkade var Volvons pris, då man plussade på ett antal tusenlappar. Jämna pengar: åttatusen emellan, handpenning 500 kronor och leverans om ett drygt halvår. Nils blev förvånad över att han måste vänta så länge på den nya bilen men såg det samtidigt som en sorts garanti. Ju fler som väntade, desto mera attraktivt, var hans logik. Om man väntar på något gott, mumlade han, tog fram sin välfyllda plånbok, räknade upp fem hundringar och skrev sitt namn på kontraktet.

Nöjda och på gott humör lämnade far och son bilfirman och intog sina platser i Opel, vilken nu åldrats högst dramatiskt i deras ögon. Vi får dras med rishögen några månader till, sa Nils och beordrade sonen att köra till favoritmatstället, för att inta en tidig, redig middag eller lunch som man kallade det i staden. Där hade de stämt möte med mor Anna vid halv ett- tiden och till Nils tillfredsställelse infann de sig fem i halv. Anna var då redan på plats.

- *I Jesu namn till bords vi gå. Välsigna Gud den mat vi få* (mot betalning dock).
- Och vad har du gjort för fynd, Anna?
- Jag har kostat på mig ett par skor, ett klänningstyg, diverse sömnadssaker samt kaffe med wienerbröd och en bakelse.
- Det var värst. Då är du tillfreds?
- Ja, det har varit en lyckad förmiddag, Tack gode Gud! Och ni då?
- Vi har köpt en vagn av modernaste snitt. Till hösten får du den äran att åka som det passar den fina dam du är. Bekvämt och säkert. Den är svart.

- Jag har funderat på en sak, sa Anna. En djärv tanke.
- På det viset. Vad kan det handla om? Låt höra!
- Om jag skulle ta och skaffa mig ett körkort.
- Körkort? Du, ta körkort. Vad skulle det vara bra för?
- Det skulle vara bra för mig, ifall Herren kallar hem dig hux flux. Då kan jag som änka åka runt lite utan att vara beroende av andra.
- Men det är inte bara att skaffa. Man måste övningsköra, lära sig vägmärken och veta att vi har vänstertrafik och sådana saker.
- Käre Nisse! Jag vet att vi har vänstertrafik och jag är inte helt tappad bakom en vagn och inte är jag direkt bakom flötet heller. Tack gode Gud! Jag tror nog att jag gjort svårare saker i livet än att skaffa mig licens till förarsätet.
- Kära Anna! Inte har jag för en sekund ifrågasatt din förmåga. Jag tänkte bara att motorer och fordon och dylika teknikaliteter kanske inte var ditt favoritbord.
- Vi får väl se när den nya kommer om jag får lust. Vi väntar och ser.

Erik satt vid ratten och smålog när han hörde föräldrarnas fortsatta samtal. Det var på gränsen till gnabb men gnabb med respekt, tänkte han. Han växlade ner i *Märrespränga-backen*. Redan som liten hade han hört faderns berättelse om namnet och den hade upprepats då och då, dock inte den här gången. Klockan halv fyra var de hemma igen och var och en satte igång med sitt.

Genast efter hemkomsten till Skagabol märkte Erik att Maria hade någonting att berätta. Han frågade det rutinmässiga, hur dagen hade varit och fick svaret att det varit som vanligt men att hon haft besök av pastor P. på förmiddagen. Jag ska berätta i kväll, hade hon sagt och nu var kvällen kommen. Kvällsvarden och efterföljande diskbestyr var avklarade. Maria och Erik satt mitt emot varandra vid köksbordet.

- Du sa att pastor P. varit här. Vad hade han för gott att säga?
- Ja. Han kom knarrande på sin röda Huskvarna vid elva- tiden. Han satte sig där du sitter nu och lade sin tunna portfölj på bordet, Jag frågade om han ville ha kaffe och det ville han.
- Elva- kaffe med pastorn. Det var väl en trevlig stund, kan jag tro.
- Det kunde det varit, men det hände något. Det hände faktiskt något förfärligt. Vill du höra?
- Ja, det är klart jag vill, svarade Erik nästan lite irriterat.
- Jo, som vi satt där och pratade om väder och vind, vände han samtalet mot trosfrågor i allmänhet samt tro, hopp och kärlek i synnerhet. Han inledde lågmält och på gränsen till sliskigt med att tala om sina egna känslor, sin egen uppgift i vår syndiga värld. Jag är kommen till dig, Maria, sa han, som en budbärare, sänd av vår Herre.

- Det låter som att det blev till en andakt, sa Erik. En privat andakt med en pastor och hans utvalda lyssnerska.
- Inte bara åhörare. Vänta, kära du. Det kommer mera, om du verkligen vill höra.
- Jag vill sannerligen höra allt. Du är min maka, Maria. Min närmaste i livet,
- Han reste sig plötsligt och blev allt ivrigare att komma till skott, som han uttryckte det. Det som sedan hände var så vidrigt att jag har svårt att finna ord. Det utbröt ett regelrätt slagsmål. Jag försvarade mig med näbbar och klor men han var starkare och fick mig i sitt våld.

Han var vild av upphetsning. Han slet av mig det ena plagget efter det andra medan han själv, iklädd sin svarta, fläckiga kostym, våldförde sig på mig. Han genomförde sin våldtäkt, samtidigt som han ropade den ena bibliska frasen efter den andra och slutligen ropade han *halleluja* och sjönk ihop som en skrynklig säck, ställde sig på knä, knäppte sina händer och viskade Tack gode Gud!

Han knäppte igen gylfen, tog sin portfölj i handen och snart hörde jag knarret från hans Huskvarna tona bort medan jag, som i apati, satt på min stol, chockad, äcklad, helt oförmögen att fatta vad som egentligen hade hänt. Så småningom samlade jag mig, öppnade alla fönster för att försöka vädra ut lite av äcklet och eländet som fyllde huset, tvättade mig ytterst noggrant, tog på mig nya kläder, låste dörren, la mig i vår säng och somnade.

Jag vet inte hur länge jag sov och jag vet inte vad jag gjorde, om jag gjorde något, därefter. Jag var i chock. Jag är fortfarande chockad, Dagens händelser är höljda i dimma. Behöver jag säga att jag aldrig i livet upplevt något så förfärligt som detta? Pastor P. en sådan djävul! En sådan otäckning! Han tackade inte ens för kaffet, när han gick.

Maria hade talat sakta och lågmält, med många avbrott. Hon hade gråtit stilla från och till, medan Erik suttit med händerna knäppta och lyssnat, utan att avbryta. Hans ansikte uttryckte lugn, trots att det kokade inom honom av vrede. Han bad en tyst bön: *Gode Gud, låt det vara en ond dröm. Hur kunde du låta det ske!* De satt länge tysta. Det som hördes var knastret från vedspisen. Det lät tryggt mitt i det kaos av känslor som fyllde köket. Erik reste sig, lade in ett par vedträn till i spisen och med eftertryck sa han:

- Jag ska döda den Jäveln!
- Jag älskar dig, Erik!
- Jag älskar dig, Maria!
- Erk du. Maja du. Så har vi det!

○ m någon tittat in genom köksfönstret (vilket ingen gjorde) kunde man kanske trott att det spelades ett parti bridge hos familjen Svensson den påföljande

tisdagen. Man satt vid det fyrkantiga köksbordet, men det fanns ingen kortlek på bordet. Kände man familjen, var tanken helt galen. Det fanns ingen kortlek i det huset. Kungarna, damerna, knektarna samt essen och alla lankorna ansågs som syndiga leksaker och hos Svenssons syndades det icke. Nu var det familjeråd och man hade ett mycket sorgligt och knepigt ärende på dagordningen: gårdagens sorgliga händelse. Erik hade sökt upp fadern redan på morgonen och summariskt berättat vad som hänt. Nils Svensson hade lyssnat noga, tagit sig en kort funderare och bestämt: vi ses alla fyra hos oss klockan elva och nu satt men där med var sin kopp kaffe och Maria var föredragande. Hon hade redan så pass distans till det inträffade att hon kunde formulera sig utan att bryta ihop under tiden. Hon utelämnade ingenting.

Nils Svensson uttryckte sitt medlidande och hustrun nickade instämmande. Som jag ser det, sa Nils, så bör vi hålla detta inom en så liten krets som möjligt. Jag anser att polisanmälan inte bör ske, eftersom det skulle skada vår församlings rykte. Pastor P. är bevisligen en del av vår församling. Han har haft en central position, vilket vi vill eller inte. Även om vi håller tand för tunga måste vi dock räkna med att rykten kommer att spridas, ty rykten har förmåga att uppstå och sprida sig såsom ringar på Skagerns vatten, utan möjlighet att kontrollera spridningen. Pastor P. måste bort från vår församling så snart som möjligt.

Nils efterlyste de andras eventuella avvikande uppfattningar i det sagda och fick tystnad till svar. Anna bekräftade de församlades enighet med: Vi gör som du säger, Nisse. Du är en klok man. Dina beslut är vår lag. Nils fortsatte: Som äldste ordförande i våra fyra lokala missionsförsamlingar i socknen kan jag troligen få de andra med mig i frågan om pastor P. Vi kanske kan skicka honom som missionär till Afrika! Nils skrattade för att markera att han skämtade. Men på vems bekostnad? Det skulle bli våra kollektor som täckte kostnaderna för en sådan landsförvisning. Vi får hitta en billigare lösning.

Åter till allvaret, kära ni. Nils Svensson utstrålade ett lugn som fick alla runt bordet att känna tillförsikt, trots att man befann sig mitt i en krishantering av stora mått. Ingen var fysiskt skadad av det inträffade. Men inombords fanns känslor som ingen utomstående kunde ha en aning om. Hat låg nära till hands men ordet nämndes inte. Straff fanns också med i tankarna men inte heller det ordet kom till uttryck i Svenssons familjeråd. Nils Svensson avslutade sittningen: Har vi nu möjligen sopat någont under mattan som vi rätteligen borde överlämna till världsliga myndigheter att hantera? Har vi försatt oss i en situation som vi senare kommer att ångra? Jag vet inte. Vi vet inte. Vår fader i himlen vet och han låter oss säkert få veta i sinom tid.

Erik! Jag tänker föreslå att du vikarierar som pastor i Skagunda Missionsförsamling tills vi fått en ny professionell profet i vår tjänst. Du kommer att klara den uppgiften med glans, ty du är din faders son. Nils log. Alla fyra log och som av en händelse började solen skina där ute. Efter regn kommer solsken, sa Nils och avslutade mötet.

Det gick ett år. Familjen Svenssons fyra medlemmar hade sysslat med vardagliga saker sex dagar i veckan och de hade vilat på den sjunde dagen, just så som det förestavades i Luthers katekes och i utvikningar av alla de slag i frågor som rörde folks liv i allmänhet och i förhållande till Gud Fader i synnerhet. Erik Svensson hade vikarierat som ambulerande pastor i de fyra lokala missionsförsamlingarna fram till årsskiftet 1946/ 47, då en ordinarie befattningshavare trätt i tjänst, efter att man gjort noggrann personundersökning och därmed förvissat sig om att denne nye var ärlig, samvetsgrann och gudfruktig. Pastor P. var ingalunda glömd hos Svenssons. Han svävade som en osalig ande i var och ens minnesbank. Det gjorde ont i alla och mest ont gjorde det såklart i Maria. Hon bevarade honom, mot sin vilja, som en otäck sorg, så plågsam att inga ord kunde beskriva känslan. Olustkänslan växte sig starkare med tiden. Hon hatade pastor P.

Nils Svensson var en betrodd man i socknen. Han var någon man såg upp till, vare sig man var med i Missionsförsamlingen eller inte. Nils visste det och han ville gärna leva upp till den ställningen. Det senaste året hade han brottats många gånger, dagar och nätter, med frågan: gjorde vi rätt i fallet med den usle pastorn? Var det klokt att inte polisanmäla? Var det klokt att bara skicka bort honom från socknen och låta honom fortsätta sina eskapader någon annan stans? Borde vi ha varnat vår församling centralt? Det fanns så många frågor. Hans egna svar på frågorna pekade alltmera mot att man gjort fel. Det var för sent att ångra sig, men känslan av ångest växte. Sent skall syndaren vakna, tänkte Nils Svensson och tog itu med nästa arbetsuppgift.

Maria och Erik hade blivit föräldrar. På Lucia- dagen, den 13 december, föddes deras son, som fick namnet *Adam* Erik. Det förfärliga som inträffat i slutet av mars året före var av somliga på trakten förträngt, av andra helt glömt. Som Nils Svensson förutspått kom rykten i omlopp men omfattningen kunde ingen hos Svenssons bedöma, eftersom de var i centrum för skvallret. Det fanns emellertid en vän till familjen, som i alla avseenden var att lita på och denne berättade i förtroende om traktens hemligheter. Man fick veta att en medlem i den konkurrerande pingstförsamlingen fört fram en teori om att Maria hade förfört den oskyldige pastor P. som tvingats på flykt. Den teoretikern var själv föremål för granskning på grund av trasslig ekonomi och allmänt slöseri med osanningar. Ingen att ta på allvar alltså!

Erik Svensson hade fullt förtroende för sin hustru. Antydningar om Marias välvillighet mot pastor P. tog han inget som helst intryck av. Skitprat, sa han och fortsatte att älska sin maka och sedan i december, sin son. Om det nu var hans son, kunde han inte låta bli att tänka. Han var emellertid ingen grubblare och han lämnade den frågan obesvarad. Adam var hans och Marias son. Punkt. Insatt som han var i bibelns berättelser kunde han ändå inte låta bli att tänka på det faktum att pastor P. uppenbarat sig hos Maria på självaste Våffeldagen, icke för att bebåda henne något stort men väl, för att själv utträta handlingar som i bibeln skett genom en ängels medverkan. Vilken synisk jävel han var, tänkte Erik men sa det inte högt, eftersom han talade ett vårdat språk utan eder och kraftord.

Jungfru Marie bebådelse.

Den nya Volvon levererades i oktober månad och den möttes av allmänt gillande hos Svenssons. Anna brydde sig inte om att den var svart men någon gång i framtiden ville hon faktiskt ha en mossgrön bil, sa hon. Hon satte sin plan i verket att skaffa eget körkort. Hon började träna hemma på gården med maken, alternativt sonen, som instruktör. Teorin var inga som helst problem. Hon blev snart familjens mest kunniga person i fråga om vägskyltar och annat. Sakta men säkert vågade hon sig på att växla upp från ettan till tvåan, senare även trean och efter några riktiga körlektioner hos socknens bilskollärare fick hon chansen att köra upp i slutet av februari. Hon blev godkänd redan vid första försöket och det förvånade ingen, utom möjligen hennes make. Det gick allt oväntat bra, sa han.

Erik Svensson kände sig privilegierad. Visserligen skulle det såklart varit kul att ha ett eller ett par syskon, funderade han. Någon att retas med och kanske slåss med sådär lekfullt som han trodde att syskon slogs, om de slogs. Men han var ensam och det var helt i sin ordning. Jag kunde ju gå till någon grannes barn och slåss, om jag var på stridshumör. Men han kunde inte minnas att han någonsin vare sig fått stryk eller gett någon stryk i sin barndom. I hemmet var aga inget alternativ som uppfostringsmetod. Visserligen hade han fått en hurring av sin mor någon gång, mindes han, men det var nog befogat. Fadern hade talat barnet tillrätta. Aldrig en antydning till fysiska bestraffningar. Det fanns såklart en rotting i huset men den var avsedd för mattors vård. Skollärares pekpinne hade han råkat ut för. Det hade nog alla barn i deras skola, ty magistern pekade med hela handen, medan han slog eleverna på fingrarna med pekpinnen. Han var en lärare av den gamla stammen.

Erik var begåvad. Modern hade fört frågan om vidare studier efter folkskolan på tal, men vare sig fadern eller sonen hade nappat på tanken. Intresset för boklig bildning hade Erik kunnat tillfredsställa i Nordisk Familjeboks band, som stod på rad i familjens lilla bokhylla. Erik hade lärt sig så mycket genom åren, att han troligen visste långt mer om religion och sådana knepiga saker än medelstudenten. Det var mycket annat som intresserade honom, särskilt teknisk utveckling i allmänhet och han hade Nordisk Familjebok att tacka för sina breda kunskaper. När det gällde religion, hade det slagit honom hur mycket stridigheter det förekommit genom århundradena på grund av att folk med olika religion bekämpat varandra i stället för att lära av varandra och samarbeta. Det hade utkämpats långvariga krig, till och med inom samma religion. Ta bara det så kallade *Trettioåriga kriget* som exempel. Det var i grunden en kamp mellan två versioner av Kristendom, den katolska och den protestantiska. Så himla dumt, tänkte han. Varför lät de inte Kristus medla mellan dem? Hela tanken om en levande Jesus Kristus var ju att denne ville gott. Krig ville han väl ändå inte! Stridigheter i religionens namn hade förekommit i snart tusen år. Korstågen på tusentalet handlade ju om att värna Kristendomen mot andra religioner, att bygga egna monument som skrämde fiendereligionerna på flykten. I stället för tusen år kunde man till och med tala om två tusen (inemot), eftersom Jesu lärjungar sannolikt tolkade Mästarens budskap olika.

Kristendomen hade Kyrkan ensamrätt på, först bara den katolska, senare även den protestantiska i vår del av världen, tänkte Erik. Så var det fram till artonhundratalet, då folk fann det märkligt att något så personligt som religion skulle pådyvlas en människa på det sätt som en man i svart rock och vit tudelad krage bestämde. Bibeln var ju allas egendom. Varför var det inte den enskildes rätt att uttolka och bedriva

kristliga sammankomster och ritualer? För hundra år sedan och resten av förra seklet växte de där tankarna till den grad att den ena frikyrkan efter den andra blev verklighet. Vårt Missionsförbund var tidigt på plats men vi var inte först på plan.

Det fina med alla rörelserna var att de inte motarbetade varandra. Visserligen konkurrerade de om själarna. Men man tog inte till vapen och försökte förgöra varandra. Många präster skulle nog velat det, eftersom de såg våra föregångare i frikyrkorörelsen som förrädare mot Kyrkan. Det handlade om makt. Det handlade om förtryck. Kyrkans idoga präster förlorade den kampen. Det sved men de fick hålla masken så gott de kunde och acceptera det faktum att många människor ville sköta sina religiösa förehavande på egen hand. Prästerna fick mera tid att skriva in födslar, giftermål, dödsfall och annat i sina kyrkböcker och även sådant var förvisso en Gudi behaglig gärning.

I vår egen tid, här och nu, funderade Erik vidare, är folket uppdelat i kategorier. Grovt sett kan man tala om fyra grupper: de som är aktiva i den statliga kyrkan, de som likaledes är aktiva, men i frikyrkoförsamlingar, de som är aktiva endast vid juldagens ottesång (kanske även första advent, möjligen också i påskens gudstjänster) och slutligen, de som struntar mer eller mindre blankt i såväl Gud Fader som sonen och den helige anden. Han log åt sitt generella tänkande. Det är nog i stort sett så, tänkte han och ägnade just då inte mera tid åt religiösa spörsmål.

Vad var han egentligen, Erik Svensson? Var han dräng hos sina föräldrar? Nej, det var han verkligen inte av två skäl. Ett: ordet dräng var inte längre adekvat (som språknörden skulle uttrycka det). Två: En dräng hade lön, om än liten, i kronor räknad. Erik var delägare i familjejordbruket. Hans lilla familj och faderns än mindre (numerärt) delade lika, på såväl intäkter som kostnader. Det hade varit så sedan Erik gifte sig med Maria. Halva Volvon var faktiskt Eriks och genom giftorätt var hans fru lika mycket hälftenägare som han själv. Det gällde inte bara Volvon. Erik kom på ett skämt, där han satt på sin kammare i tankar. Han och Maria hade en Volvo Pv 222 och det hade föräldrarna också. Han log. Det var väl inte jättekul tänkt, men lite logiskt ändå. På gården fanns det tio kor, två hästar, ett antal kalvar och några svin samt (kanske) femtio hönor och en tupp, ingen hund men två katter och en hoper får, alla grå – inget svart. Bland redskapen märktes självbindaren, som var en nyttig nymodighet. Den förenklade sannerligen skördandet på sensommaren. För höskörden, tidigare på säsongen, hade självbindare ingen betydelse, eftersom grässtrån inte sammanjämkades till kärvar eller neker, som drängen Manfred envisades med att kalla kärvarna. Drängen var något av trotjänare på gården. Han hade anställts redan under det första världskriget, som sjuttonåring. Hade han varit i

statlig tjänst skulle han redan ha fått guldklocka. Nu fick han vänta till nästa år, då han fyllde jämnt. Skulle han få medalj då? Troligen inte men varför inte en guldklocka! Det vore han verkligen värd, tänkte Erik och skymtade den lilla drängstugan ett stenkast bort. Där lyste ingen lampa, så han är nog redan i säng, den gode Manfred.

Erik återupptog tankarna på religionen som kraftkälla och social energigivare i hans eget liv och andras. Han var övertygad i sin tro. Han slösade inte bort tid med att ifrågasätta saker som syntes otroliga. Skapelsen var symboliskt beskriven i bibeln. Det var inte fakta. I Nordisk Familjebok kunde man läsa om *den stora bangen*. Det var vetenskap. Bibeln är en handbok i konsten att leva livet så gott som möjligt. Bibeln är ingen faktabok och den är ingen bilderbok. Eller rättare sagt: den har bildande texter, toppade med symbolik som gränsar till eller rent av måste klassas som fiktiva. Här sitter jag som en skriftlärdd och formulerar teser! Jag är amatör, men jag tror mig vara lite kunnig i ämnet. Så flyttade han sitt fokus till hemtrakten och tillät sig att ha synpunkter på kristenheten i Skagabols by med omnejd.

Jag har aldrig varit på ett regelrätt möte hos Pingstvännerna, slog Erik fast. Jag vet egentligen inte vad de har för sig. Troligen sjunger de sånger, som vi, dock att deras är mera schlagerbetonade, lite hurtigare och lite mera tra, la. la i refrängerna. De är inte främmande för att spela dragspel i sitt kapell. Hos oss har, såvitt jag vet, Calle Jularbo aldrig satt sin fot. Jag tror mig veta, att han inte satt sin fot i deras kapell heller, för det skulle väl sett ut det: Calle Jularbos Kapell gästar Skagabols kapell och spelar Livet i Finnskogarna så att taket lyfter sig och intet öga är torrt. Jösses! Tillbaka till allvaret: det jag har svårt med är deras (pingstvännernas) lite vårdslösa hantering av både texter och sånger, för att inte tala om ritualer. De låter sig hänryckas till den grad, att de tappar kontrollen och babblar ett språk som ingen förstår. De talar i tungor, sägs det. Jag tror att vår Fader i himlen vill att vi är lite värdiga och återhållsamma med vår tillbedjan.

Vi behöver inte och bör inte ropa *halleluja* i var och var annan mening. Jag tror att vår Herre blir trött av sådant tjat. Han slår dövörat till, helt enkelt, och stänger av. Här tänkte Erik på radion. Gud Fader har en radio och han stänger av när det blir för stökigt i högtalarna. Här på trakten är det rätt många som varken kommer till oss (utom till missionsauktionerna, förstås), till Kapellet eller tar sig till kyrkan på söndagarna.

De kallas av några för ogudaktiga. Det är orättvist. Du kan inte döma någon på så lösa grunder. Jag känner många av dessa, så kallade ogudaktiga som ärliga, generösa

och rättskaffens kvinnor och män. De må ropa *Herre Jävlar* någon enstaka gång i stället för att vråla *Halleluja*. Men de har inget ont i sig, bara gott. Döm människorna efter deras gärningar, icke efter deras uppförande vid ett visst tillfälle.

Det var Långfredag. Erik och Maria hade varit i Skagunda kyrka på förmiddagen och deltagit i högmässan. De gjorde så ibland. De tyckte om att gå på kyrkogården en stund och minnas de människor som avslutat sina jordeliv. Två gravplatser var viktigare än de andra och det var Eriks morföräldrars och farföräldrars. Där brukade de sätta färska blommor i en vas med kyrkogårdsförvaltningens stämpel på samt stå en stund och vara en del av lugnet och tystnaden. De stunderna var viktigare för Erik än för Maria, eftersom han mindes röster och ansikten, medan hon såg bara namn. På kyrkogården i Hova var det tvärtom. Där var Maria på hemmaplan. Maria hade god koll på sina föregångare på jorden. Redan som barn, i skolåldern, hade hon förvånat sina morföräldrar och farföräldrar med att fråga vad deras föräldrar hette och var de bodde. Hon hade en dagbok där sådana uppgifter fanns tillsammans med barnsliga händelser under hennes 1930-tal. Hon hade berättat för Erik att hennes farfars mor hette Maja Ersdotter. Du får gärna kalla mig Maja, hade hon sagt, men det hade aldrig fått något genomslag. Hon var Maria.

Farföräldrarna hade fått förtroendet att vara barnvakter på förmiddagen, vilket de gladdes åt till den grad att Jesu lidande och långfredagens dystra budskap varit helt frånvarande hela förmiddagen. Annars var den dagen en sorgens dag för varje rättrogen kristen. Man skulle känna sig som närmast sörjande. Det var ett bevis på sann tro. Den egna församlingen hade dock eftermiddagsmöte i Skagalund och dit tog sig Nils och Anna, medan de unga tu och deras Adam fördrev eftermiddagen med att läsa var sin god bok och bara låta tiden gå. Då och då växlade de några ord.

- Får jag fråga dig en sak, sa Erik.
- Visst, sa hon. Jag ska svara så gott jag kan.
- Har du kommit över den där obehagliga händelsen i mars förra året?
- Det var ingen lätt fråga. När jag känner efter i mitt inre är svaret nej.
- Vill du prata om det?
- Mitt spontana svar är nej men vill du, så vill jag, Varför frågar du?
- Jag har haft en känsla av att du grubblar en del.
- Gör inte du det? Grubblar inte du också ibland? Hon log.
- Att jag gör. Ofta. Men inte ofta på det där (han lät inte övertygande).
- Det var en förfärlig upplevelse. Jag får troligen bära den med mig livet ut.
- Människor som han borde inte få finnas. Vår Herre borde sätta P. för det.

- Vår Herre, kära Erik, sysslar inte med enskildheter. Han sysselsätter sig med de stora dragen och ger människor frihet att handla.
- Bra tänkt! Bra sagt! Jag ska lägga det på minnet. Vet du vad jag tror?
- Ja, det vet jag. Du tror att den jäveln, pastor P. är Adams pappa.
- Hoppsan! Det var ett överraskande svar och det var faktiskt fel.
- Jasså minsann, det var fel. Då tror du kanske att Manfred har bjudits in att bli medlem i Kapellet.
-
- Ha, ha. Nu var du rolig, Maria. Vilken grej! Vårn Manfred talade i tungor i Skagabols kapell. Nej, det tror jag sannerligen inte.
- Men det tror eller snarare vet jag, förutsatt att Manfred inte är en lögnare.
- Manfred kan inte ljuga. Han är därvidlag som ett barn. Nästan farligt ärlig. Han har berättat för dig?
- Ja, det var rätt dråpligt faktiskt. Han talade om att en av äldstebröderna hade kommit till honom i ladugården en morgon och satt sig på en pall bredvid honom och erbjudit honom att bli medlem, om han lovade att aldrig mera ta en sup. Manfred tar, som du vet, en sup om året. På julafton ställer han sig framför sin spegel, säger *skål Manfred* och sveper innehållet i ett drag.
- Jag vet. Han hade haft samma flaska i sju- åtta år. Far köpte en ny halvliter åt honom i december förra året och den kommer att räcka några år. Vet du vad Manfred svarade Broder NN?
- Ja. Han var rätt så stolt över sitt svar. *Jag sa te han profeten ifrå Änga: kom igen om åtta år, när jag ha dröcke ur!* Så sa han, vårn Manfred.
- Bravo Manfred, säger jag. Det var ett fyndigt sätt att bli av med frågan. Men åter till allvaret! Ville du säga något mera om det där otäcka?
- Ja, du svarade inte helt ärligt på min fråga för en stund sedan.
- Det har du rätt i. Jag undvek att svara. Det var feigt av mig. Jag ska svara: jag vet inte. Det är mitt svar. Men oavsett det: Adam är din och min son. Ingenting kan ändra på detta faktum. Vår enfödde, älskade son.
- Än så länge, ja. Enfödd. Så småningom kommer han att behöva ett syskon. Det är bra att ha syskon, förstår du.
- Jag förstår vad du säger, i alla fall teoretiskt.
- Erk, du. Maja, du. Så ska vi ha´ t.

Erik Nilsson hade två kompisar som stått honom nära ända sedan skolåldern. Alla tre hade föräldrar som var medlemmar i den lokala missionsförsamlingen. De hade gått i församlingens söndagsskola, senare varit aktiva i juniorverksamheten och som vuxna fortsatt att medverka till att församlingen hölls igång. Gunnar Magnusson var två år yngre än Erik, ännu ogift och nära granne i Skagabol. Bertil Andersson var

den tredje i gänget. Hans familj, föräldrarna och tre barn, var nykomlingar på trakten. De hade visserligen kommit redan 1938 men äkta Skagabol-bor var de ännu inte. De talade dessutom ett främmande språk (småländska) och det skyndade inte på den processen. Erik, Gunnar och Bertil hade det gemensamt att de hellre spelade musik än fotboll. De var *musikaliskt överbegåvade*.

Tack vare församlingen fick de två spelevinkarna (Erik och Gunnar) en estrad att uppträda på redan i tioårsåldern, medan de ännu hade anständiga barnvisor att framföra. Numera, alltsedan Bertil Andersson anslöt, var de en till synes oskiljaktig trio, som på klaviatur (Erik), fiol (Gunnar) och gitarr (Bertil), spelade för sitt eget nöjes skull och för publik i Skagalunds Missionshus.

Gruppen hade sin storhetstid i slutet av 1940- talet och några år framåt. De arrangerade om befintliga väckelsesånger till oigenkännlighet och de drog sig inte för att spela tidens populära låtar samt traditionella folksånger på sitt eget eleganta sätt. Äldre medlemmar i församlingen kunde sucka lite och skaka värdigt på sina andliga skallar men ingen lämnade lokalen. Tvärtom smittades man av den glada stämningen och nynnade med i refrängerna. Det var roligt, sa någon, att först lyssna på ungdomarnas stämmosång i revykungen (ett par decennier tidigare) Ernst Rolfs "Det går bättre och bättre dag för dag" och "Jag är ute, när gumman min är inne" och i nästa stund sjunga med i "Härlig är jorden".

Det var ändå andakten som var huvudtema de lördagskvällar som Erik och hans kompisar anordnade sina musikstunder. Det var samma rutiner vid varje tillfälle. Erik läste några passande verser ur bibeln, varpå följde bönen "Fader vår". Därefter var det en timmes musikaliska nummer, i vilka man hade några stående inslag samt varierade resten, med hänsyn till årstid och gruppens möjligheter att träffas och öva. Alla kvällar inleddes med "Jag kan inte räkna dem alla" och avslutades med "Härlig är jorden", föregången av "Herren välsigne oss och bevare oss".

Trion anlätades även vid arrangemang i annan miljö än Missionshuset och då kallade de sig *Jozefz*. Varför då, undrar ni kanske. Svar: därför att de ville hylla just Josef. Vilken Josef? Det får vi nog veta senare.

Erik Svensson, Gunnar Magnusson och Bertil Andersson träffades regelbundet. Oftast var det hemma hos Gunnar. Han var, som Erik, hemmason på en gård i Skagabols by och hade eget boende. Drängar, eller anställda jordbruksarbetare som, de numera kallades, tillhörde den lokala historien. Det var bara hos Svenssons man hade Manfred men han var, som vi vet, en trotjänare och han fick vara kvar på gården så länge han ville. På den gård där Gunnar växt upp hade man haft både piga och

dräng förr i tiden och där fanns en så kallad drängstuga som låg på samma tomt som bostadshuset. Gunnar hade bosatt sig i den efter att stugan renoverats och byggts ut med ett litet kök. Där mådde han som en prins, brukade han säga. Han rådde sig själv men hade full marktjänst hos sin morsa. Han kallade henne så. Det var inte så vanligt men det var accepterat av alla inblandade. Han kallade, inte oväntat, sin far för farsan. Farsan Fredrik och morsan Stina, de var hans föräldrar. Det var hos Gunnar som trion Jozefz repeterade och levde rullan. Oj! Där slant fingret på tangenten. Det levdes ingen rulla hos Gunnar. Det var städade, väluppfostrade, musikaliska unga män som finslipade sina förestående framträdanden i Skagalund. Hade Gunnar möjligen ett piano i sin dränglammare? Nej, det hade han inte. Han hade en tramporgel av god kvalité och med alla stämmor i behåll. Den hanterades lekande lätt av Erik under repetitionerna och stod övrig tid tämligen oanvänd.

Hur religiösa var de tre unga männen? Själva skulle de inte klassat sig som *religiösa* över huvud taget. De gillade inte begreppet, eftersom steget från att vara religiös till

att vara fanatisk var tämligen kort. De brukade säga att de var troende, vanliga människor, som hedrade sina liv med att uppföra sig väl, göra rätt för sig och försöka vara medmänniskor till mera glädje än sorg.

Erik var kunnigast av de tre i bibelns berättelser. Han gillade att läsa böcker och han läste allt han kom över, från klassisk litteratur till deckare, när han ville ha förströelse. I stunder av kunskapstörst tog han till Nordisk Familjebok, från A till Ö, samt bibeln, Missionsförbundets sångbok, Svenska kyrkans psalmbok och Luthers katekes. Sions sånger fanns också inom räckhåll men den öppnades sällan hos familjen Svensson.

En iakttagelse hade fastnat i Eriks medvetande redan i söndagsskolan. Den hade därefter dykt upp då och då som en samvetsfråga och mognat till en sak han måste ta itu med, kände han. På hösten 1947, när ungherrarna sammanstrålade hos Gunnar presenterade han för första gången sina teorier.

- Har ni tänkt på så lite vi vet om Josef, Jesu styvfar? Josef från Nasaret, sa Erik.
- Hur menar du? undrade Gunnar och Bertil i korus.
- Jag menar, att Jesu moder har fått stort utrymme i religiösa sammanhang, särskilt hos katolikerna, i form av litteratur, tavlor och musik, medan Josef, han som uppfostrade unge Jesus, är nästan anonym. Det finns visserligen en del tavlor, där han står och ser fundersam ut (undra på det), men totalt sett tar han så lite plats. Han var väl en viktig person. Inte sant? Att fostra en son, som inte var av hans eget kött och blod, enligt skrifterna, kan inte ha varit så lätt.
- Tänk bara på julevangeliet (av Lukas), där vi läser att timmermannen Josef, som var av Davids hus och släkt, tog med sig sin havande, trolovade till Betlehem, för att låta sig skattskrivs. Han tog ansvar för dem båda. Det var säkert en mödosam resa och när de kom fram till staden var det trångt och bökigt. Både han och den höggravida Maria var jättetrötta och ville sova. Men det fanns inga rum att hyra. Det var fullt överallt. Maria borde i sitt tillstånd inte ha rest någonstans alls. Hon borde varit hemma och vilat sig men där är de nu i stora oredan och så, till råga på eländet, är det dags för Maria att föda. Vem tror ni fick försöka få tag i en barnmorska?

Vem tror ni fick fatta en massa beslut i den nödsituationen? Det var Josef. Troligen fick han hjälpa till vid själva förlossningen också. Han var ju händig, Gud bevars, hantverkare som han var, men där var ingen vanlig taklagsfest. Det var liv och död som gällde. Vem tror ni fick ordna med transport hem från Betlehem? Orkade Maria det? Ingalunda. Hon var trött och svag och behövde allt stöd hon kunde få och, såvitt jag förstår, fick hon det av sin Josef.

Så småningom kom de hem till sig och då fick Josef skaffa en barnpiga som var att lita på och han måste arbeta, för att försörja sin familj. Följde många år, när Jesus var en liten pys, senare en något mera vuxen pys, som behövde en

fars fasta händer för att utvecklas i rätt riktning. Mina vänner! Jag har hållit en lång monolog och jag är allvarlig. Det här är inte att häda. Det är att iakttaga och försöka förstå. Jag vill vara tydlig med att jag inte ifrågasätter en enda rad som står i bibeln men jag efterlyser mera utrymme för styvfadern Josef. Katolska kyrkan har en rituell dikt som heter *Stabat Mater*. Det är latin men inte alls något konstigt och det är inte dikten i sig som är mest känd. Det är alla tonsättningar av densamma. Det handlar om modern, det vill säga Jesu moder som befinner sig vid korset. Min poäng är att det inte finns en enda *Stabat Pater*. Så vitt jag förstår var Josef Jesu jordiske (styv)far fram till Golgata. Kanske rent av att Josef tillverkade korset. Nåväl! Sedan övertog Gud Fader själv ansvaret för Jesus och kallade honom sin son.

Erik hade stått upp medan han framförde sin monolog fritt ur hjärtat. Nu satte han sig ner och det var alldeles tyst i rummet. Det var första gången han avslöjade sina tankar. Han var inte riktigt klar än.

- Ni behöver inte tycka att jag har rätt i mina funderingar. Tycker ni att jag är helt knäpp i skallen, så säg det. Men helst vill jag såklart höra er hålla med. Medhåll är så mycket behagligare än mothugg, eller hur? Jag föreslår att vi musicerar lite. Vad vill ni spela? "Räkna de lyckliga stunderna blott"?

Den spelade de inte den gången. Däremot blev det "Här är gudagott att vara" och några svenska folkvisor.

Kvällen före hade Erik suttit hos föräldrarna och i korta drag sagt detsamma som till sina kompisar ett par dagar tidigare.

- God morgon, herr Religionshistoriker! Det var Nils Svensson som inledde samtalet med sin son på det sättet.
- God morgon Fader Nils! Har du sovit gott eller har du legat hela natten och grunnat på Josefs liv och leverne?
- Tack, jag har sovit som en stock men innan jag somnade tänkte jag på det du sagt och jag ger dig rätt i allt. Kort sagt: Jesu styvfar har fått mycket lite utrymme i bibeln. Oförtjänt lite. Jag tror inte – och det tror nog inte du heller – att vi, en liten lokal församling, kan få världen att öppna sina ögon och ta Josef från Nasaret till sina hjärtan. Men försöka duger! (Han skrattade godmodigt). Har du tänkt dig att lansera dina idéer offentligt eller tänker du, likt Maria, gömma det och bevara det i ditt eget inre?
- Jag vet inte. Men vad tror du? Hur skulle det vara att utlysa ett Josef-år i vår egen församling? Jag har lite melodier i huvudet som aldrig kommit på notpapper. Kanske kan jag skriva några musikstycken och så får Gunnar, Bertil och jag öva in och framföra dem och på det visade hedra det glömde Josef..
- Du är mångsidig, Erik. Kompositören Erik Svensson! Jo, jag tackar.

- Sakta i backarna! Jag är amatör i allt jag gör, utom möjligen i att vara en god son till mina förstående föräldrar.
- Får jag ställa en känslig fråga till dig?
- Skjut, farsan! Skjut!
- Ditt nyvaknade intresse för Jesu styvfar, Josef från Nasaret, har det möjligen något att göra med de obehagligheter som drabbade Maria, dig och oss på självaste Marie Bebådelsedagen i fjol?
- Ja!
- Du tror inte att bebådelsen framfördes av en ängel? Du tror att det i själva verket var en bängels våldtäkt på jungfru Maria?
- Ja!
- Lycka till, min son! Du har mitt och din mors, stöd i allt. Vi är stolta över dig.
- Det är ömsesidigt. Tack! Bara en sak till: vad tror du om att vi kallar oss *Josefister*, vi som vill ta fram Josef från Nasaret i ljuset?
- Det låter bra. Jag vet en som kommer att bli själglad.,
- Vem då?
- Josef i Kärret, vår församlings mest blide och tystlåtna medlem.
- Josef i Kärret och Josef från Nasaret, två själsfränder.
- Just det! Just det!

Trolovade.

Det blev en intensiv period för Erik den senhösten. När han fått alla inblandades positiva reaktioner, satte han igång att komponera. Han kunde läsa noter hjälpligt men att skriva egna var ett äventyr och svårare än han föreställt sig. Svenssons hade en tramporgel i finrummet och det var där han satt med en fot på den ena orgeltrampan, vänster hand på tangenterna och högerhanden sysselsatt med att pricka in not efter not, tills pappret var fyllt med ett nytt stycke. Det var lite kyligt i

finrummet, så han hade ett elektriskt element som brummade dovt och gav ifrån sig ett rödaktigt ljus i höstens skymningsljus.

Han var effektiv. Efter ett par veckor hade han skrivit text och musik till fyra stycken och ytterligare fyra musikstycken utan text. Han var nöjd med hälften och mycket nöjd med resten. När han såg de åtta notbladen, med rubriker som "Marias Josef", "Josefs dröm", "Josefs sorg", "Josefs och Marias dotter", blev han rätt stolt och den känslan förstärktes, då han provspelade låtarna. När han lämnade rummet fick han beröm av mor Anna. Hon hade, vilket hon ville eller inte, hört det mesta (flera gånger), eftersom hon oftast befunnit sig inom hörhåll. Det lät bra, sa hon och gav sin son en klapp på axeln. Nu återstod det att få sina kompisars gillande.

Det fick han. Gunnar och Bertil tyckte det var spännande att ta sig an nyskriven musik och okända texter. Det var utmaningar som gav spelmännen energi och lust att göra sitt bästa. I mitten av december var det urpremiär inför en liten skara åhörare. Föreställningen skedde i Svenssons finrum, nu utan elektriskt element, eftersom det eldades i den öppna spisen. Där satt Eriks föräldrar, Nils och Anna, Maria och sonen Adam samt Gunnars och Bertils föräldrar, som bjudits dit på söndagseftermiddagskaffe med lussebullar och tidig soaré, som Nils formulerat det i sin muntliga inbjudan en vecka tidigare. Drängen Manfred var också bjuden. Familjerna kände varandra väl och stämningen var trivsamt från början till slut. Kaffet var lagom starkt

och bullarna var som de skulle och musikunderhållningen var något alldeles extra. Det var alla överens om. Mest positiv var drängen Manfred. Det var det vackraste jag hört i hela mitt liv, sa han. Det värmdde alla de andra att höra. Manfred var ju faktiskt den ende som inte var part i detta mål, så hans ord måste tas på stort allvar, konstaterade Nils och fick nickande medhåll av alla, så också av Manfred.

När Erik tänkte igenom saker och ting samma kväll, kände han sig stolt. Jag visste inte att jag hade så mycket vacker musik inom mig. Jag har inspirerats av de gamla läsarsångerna och de traditionella folksångerna och jag har hittat ett tonläge och en takt som harmonierar väl, tack vare mina spelkamraters samarbetsvilja, spelglädje och skicklighet. Vi är ganska bra, tillät han sig att summera.

Avsikten var att den offentliga premiären för *Josef från Nasaret*-skulle äga rum Annandag jul, klockan tre i Skagalunds Missionshus. Det var mycket som skulle finslipas innan premiären, men i stort sett visste de tre spelemännen hur programmet skulle bli. De var mycket nöjda med saker och tings utveckling så långt.

Det blev Annandag jul. Det var mer än fullsatt i Skagalunds Missionhus. Det var extrastolar i mittgången och framme vid det upphöjda podiet, som Nils Svensson kallade plattformen. Lokalen var fylld av förväntan. Nils Svensson talade och sade:

- Herrens vägar är outgrundliga. Människor har rest i alla tider, av tvång eller frivilligt. Människor har rastat i alla tider, av nödvändighet. Människor har rest en mil eller hundratal. Man har nått sina mål. Man har utträttat sina ärenden. Man har återvänt till sina hem, ty borta kan vara bra men hemma är bäst.

Människorna har fyllt sina dagar med verksamhet, hemma eller i ett grannskap som erbjudit avlönat arbete. Efter en period med vardagar har det blivit veckoslut och vilodag. Mina vänner: glöm inte att vila på vilodagen. Det är för er egen skull. Likaväl som nattsömn är en nödvändighet efter arbetsdagen, är vilodagen en nödvändighet efter en vecka med släp och slit. I helgtider, som nu, får vi extra vilodagar, så kallade röda dagar. Då finns det tid för avkoppling och julkalas. Det ena utesluter inte det andra. Det kan vara vilsamt att gå på kalas, att vistas bland vänner, att utbyta tankar med sina vänner, att vänslas med sina vänner, höll jag på att säga. Förlåt mig för den felsägningen. Den var dock avsiktlig. ☺ Låt oss välkomna vår eminenta trio, Erik, Gunnar och Bertil. Resten av eftermiddagen är er. Var så goda!

Erik Svensson presenterade sig och sina kamrater, vilket kunde synas som en överloppsgärning, men det hörde till rutinen. Vi kommer att framföra fyra stycken, sa han. Därefter blir det en betraktelse av mig, varefter eftermiddagskaffe kommer att behövas, för att väcka er efter mina tirader. När ni åter är pigga och nytra, kommer vi att spela ytterligare fyra stycken, varefter ni får klappa händerna och gå hem. För att

inte störa julfriden, ber vi er att vänta med eventuella applåder tills sista stycket är över. Ni är alla välkomna!

Erik satte sig vid orgeln. Gunnar satte fiolen under hakan och kollade att stråken var lagom spänd och Bertil hängde på sig gitarren. Spelet kunde börja.

Ett positivt sorl fyllde lokalen mellan musikstyckena. Det bådade gott, tyckte estradörerna.

Erik Svensson hade sin bibel och ett handskrivet papper med stolpar i handen. Han ställde sig, där hans far nyligen stått och Erik talade och sa:

- Kära vänner! Julen är en glädjens tid. Den minner om händelser för inemot tvåtusen år sedan, som därefter satt sin prägel på människors liv i hela världen, århundrade efter århundrade. Huvudperson i händelserna är ju ett gossebarn, som föddes i Betlehem under rätt så stökiga omständigheter. Lukas skrev: *Det hände sig vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud etcetera.* Där är två personer på framresan, Josef från Nasaret och hans höggravida, trolovade, Maria. På återresan är de tre och den lille får namnet Jesus, ett namn med förpliktelse att rädda, att frälsa. Jesus var således ingen vanlig Svensson ens i vaggan.

Jag ska inte raljera. Jag ska verkligen inte raljera, men mycket i bibeln är liknelser. Jag formulerade en kort sådan. Vet ni vad! Jag har ända sedan söndagsskoletiden grunnat på en sak eller snarare: jag har grunnat på flera saker som knyter an till den där skattskrivningsresan och de närmaste tio-femton åren därefter. Man kan kanske tro att Jesus var ett underbarn redan från födseln. Det må han i vissa avseenden ha varit, men i vardagen var han en liten gosse som såg dagens ljus och växte upp med en mamma och en fosterpappa.

Rent intuitivt har jag fått för mig att han fick en lillasyster, när han var tre år, så familjen i Nasaret bestod av fyra personer: en far, som var hantverkare, en hemmafru och två barn. En liten nätt familj. De hade grannar, vänner och bekanta och levde sina liv under enkla förhållanden. Pappa Josef var familjens överhuvud. Det var han som hade sista ordet, när han och Maria satt vid köksbordet och planerade sitt liv. Det var han som satte gränser, när Maria var för vek i sin barnuppfostran. Inte så att han tog fram tumstocken och daskade ungarna i stjärten. Nej, det finns ingen anledning att tro. Han var alldeles för rädd om sin tumstock, för att riskera något. ☺ I motsats till vår gamle lärare i skolan - ni vet vem jag menar och ni vet att han ansåg att pekpinne inte var avsedd att peka med – förlåt mig salig NN. Du gjorde så gott du kunde.

Nå! För att vara en så viktig person i kretsen kring Jesus, har Josef från Nasaret fått orättvist lite utrymme i bibelns skrifter och i det bildmaterial som genom

ären framställts med ledning av bibelns innehåll. Han har fått stå i skymundan, den gode Josef från Nasaret. Vår tanke är att han ska få lite mera utrymme, när vi hedrar bibelns innehåll i våra predikningar och i våra sånger. Vi ska på intet sätt ta ifrån Maria och unge Jesus ett enda ord, en enda rad i bibeln. Tvärtom: vi ska intressera oss än mer för dem, men vi ska markera att Jesu styvfar var där och han var en viktig person.

Under ett år ska mina vänner Gunnar och Bertil och jag fokusera på Josefs liv och dela med oss till den som vill lyssna. Detta sker med vår församlings goda minne. Ni har redan hört fyra stycken, komponerade till Josefs och hans närmastes ära. Ni ska få höra fyra till, om ni vill, vågar och kan! God fortsättning på julen och god fortsättning på detta möte!

Föreställningen var över. Aldrig hade det klappats händer så intensivt och så länge som den eftermiddagen. Det var alla överens om. Han vet vad han talar om, viskade Nils till sin maka, där de satt på främsta bänken. Ja, sannerligen att han vet, viskade Anna tillbaka.

Sammankomsten hade avslutats med det textlösa stycket *Den förlåtande Josef från Nasaret*. Det fanns en text i Eriks skalle men den behöll han för sig själv. Han hade inte ens antytt något om den till sina musicerande vänner. Det var ett musikstycke med mörk sorg och dramatik i inledningens grundtoner, men det utvecklade sig till något mycket ljusare och mycket hoppfullare i de sista takterna. Det var ett vackert stycke musik och alla i trion *Jozefz* överträffade sig själva i känsla och harmoni. Det kom att bli trions signaturlodi framöver.

På Annadagens kväll tog Nils sin son avsides och sa:

- Så du har alltså förlåtit vår avskedade pastor?
- God natt Fader Nils och god fortsättning!
- God natt herr Kompositör!

Den lokala Missionsförsamlingen i Skagabol fick ett uppsving under det följande året men det handlade inte om någon ny väckelsevåg i Skagunda. Det stundade nya tider. Det visste alla och centralisering var vad som gällde för landsbygden. Skagalunds Missionshus skulle vara det, som det varit, en tid till. Sedan skulle centraliseringen komma och Skagalund skulle bli något det inte varit avsett att vara.

Det blev 1948 och det var ett år med olympiska spel – på vintern i S:t Moritz och på sommaren i London – om inte annat. Erik och hans kompisar planerade att åka till England den sensommaren, inte som *Jozefz* och inte främst för idrottens skull. De ville vidga sina vyer och tyckte att England och London passade deras lynnen och plånböcker.

Alla trodde att den svenska truppen skulle göra bra ifrån sig under sommarens OS och den tron besannades. Det vet vi med facit i hand.

På rad: De olympiska mästarna i fotboll 1948.

På hösten 1948 bestämde sig Svenssons seniorer, Nils och Anna, för att köpa ett nytt fordon, inte för att Volvon var utsliten. Ingalunda! Den var i skick som ny, sa Nils och överlämnade den till Erik och Maria, efter att han och hustrun varit i staden och köpt sig en motorcykel med sidovagn, av senaste modell:

För den som till äventyrs betvivlar denna sak finns det en alternativ sanning, som torde vara mindre överraskande: Nils och Anna Svensson for till staden i en Volvo Pv 444, med Anna vid ratten och maken sittande bredvid, muttrande: Du kör som en hel karl! På återvägen satt Anna Svensson i samma bil, vid samma ratt, medan maken rattade en splitter ny och mossgrön Ford Taunus, mumlande: *Herrens vägar är outgrundliga!*

Mariestad 2022-09-27 / Alf